Moa

Moa (Dinornithidae) byli obří nelétaví ptáci, kteří žili ještě v historické době na území Nového Zélandu. Patří k nejslavnějším příkladům relativně nedávno vyhubených výrazných druhů obratlovců.

Obsah

Charakteristika

Historie

Moderní historie

Odkazy

- Reference
- Literatura
- Související články
- Externí odkazy

Moa

Stratigrafický výskyt: Miocén až recent, asi před 17 miliony až 600 lety

Rekonstrukce ptáka moa v novozélandském muzeu Otago

Vědecká klasifikace

Říše	živočichové (Animalia)
Kmen	strunatci (Chordata)
Třída	ptáci (Aves)
Podtřída	běžci (Ratitae)
Řád	**ptáci moa** (Dinornithiformes) Bonaparte, 1853

Některá data mohou pocházet z datové položky.

Charakteristika

Na rozdíl od ostatních běžců neměli moa vyvinutá křídla. Z patnácti druhů lišících se velikostí je nejznámější *Dinornis robustus* a *Dinornis novaezelandiae*, kteří dosahovali výšky asi 3,6 m a hmotnosti kolem 230 kg. V lesním ekosystému Nového Zélandu patřili k dominantním býložravcům. Hlavní součást jejich potravy tvořily listy, větvičky a ovoce a jejich ekologické interakce s prostředím jsou rekonstruovány teprve v poslední době.[1]

Historie

Přestože se předpokládá, že moa vyhynuli kolem roku 1300 až 1440, podle některých spekulací mohlo několik jedinců rodu *Megalapteryx didinus* přežívat v odlehlých oblastech Nového Zélandu do 18. či dokonce do 19. století. Když kolem roku 1280 na ostrov dorazili Maorové, čítala populace ptáků moa ještě asi 58 000 jedinců.[2]. Postupným odlovem však jejich početní stavy klesaly a zhruba za 150 až 200 let vyhynuli moa úplně. Hlavním viníkem je v tomto případě právě člověk.[3]

I když jejich počty klesaly[4] pravděpodobně již před započetím kolonizace ostrova, za jednu z hlavních příčin jejich vyhynutí se v současnosti považuje lov a kácení lesů způsobené Polynézany (Maory), kteří se na Novém Zélandu usadili o stovky let dříve. Před příchodem kolonizátorů ze západu lovili ptáky Moa také orli

Haastovi[5].

Maoři sice evropským osadníkům o obřích ptácích, jež dříve obývali nížiny a údolí a které nazvali Moa, vyprávěli, Evropané však po jejich existenci v raných etapách kolonizace Nového Zélandu nijak nepátrali.

Moderní historie

V roce 1839 získal obchodník a nadšenec do historie přírody John W. Harris od jednoho z Maorů neobvyklou kost nalezenou na říčním břehu. Harris tento 15 cm dlouhý úlomek ukázal svému strýci Johnu Ruleovi, sydneyskému chirurgovi, jenž ji následně poslal Richardu Owenovi, který tehdy pracoval u chirurgické společnosti v Londýně. Owen o nálezu informoval biology, anatomy a paleontology Britského muzea.

Obří *orel Haastův* útočí na ptáky Moa

Owen strávil zkoumáním kosti téměř čtyři roky. Předpokládal, že šlo o úlomek stehenní kosti velkého zvířete, byla však neobvykle lehká a netypicky strukturovaná. Owen skeptické vědecké komunitě a veřejnosti oznámil, že se jedná o kost vyhynulého obřího ptáka podobného pštrosovi a pojmenoval jej *Dinornis*. Přestože zpočátku se svou teorií sklízel výsměch, později se díky častým nálezům kosterních pozůstatků ptáků moa na Novém Zélandu ukázalo, že se nemýlil, a také se kostru moa podařilo zrekonstruovat. Na počátku 21. století byl zmapován také genom vyhynulého ptáka moa.[6]

Richard Owen u kostry Moa

V současnosti (k roku 2020) novozélandská vláda zvažuje opatření proti ilegálnímu obchodu s načerno vykopanými fosiliemi a subfosiliemi ptáků moa, prodávanými následně na černých trzích s fosiliemi.[7]

Odkazy

Reference

1. Alexander P. Boast, Laura S. Weyrich, Jamie R. Wood, Jessica L. Metcalf, Rob Knight & Alan Cooper (2018). Coprolites reveal ecological interactions lost with the extinction of New Zealand birds (http://www.pnas.org/content/early/2018/02/06/1712337115). *Proceedings of the National Academy of Sciences* 201712337. doi: 10.1073/pnas.1712337115
2. Perry, George L.W.; Wheeler, Andrew B.; Wood, Jamie R.; Wilmshurst, Janet M. (2014-12-01). "A high-precision chronology for the rapid extinction of New Zealand moa (Aves, Dinornithiformes)". *Quaternary Science Reviews.* **105**: 126–135. doi:10.1016/j.quascirev.2014.09.025

3. A. David M. Latham; et al. (2019). A refined model of body mass and population density in flightless birds reconciles extreme bimodal population estimates for extinct moa. (https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/ecog.04917) *Ecography* **42**: 1-2 (advance online publication). doi: https://doi.org/10.1111/ecog.04917
4. Teorie o příčinách vymření ptáků moa v časopise 21. století (http://21stoleti.cz/blog/2014/11/10/vyhubit-ptaky-moa-zvladlo-par-stovek-lovcu/)
5. Článek o Haastových orlech v časopise 21. století; obsahuje také informace o ptácích Moa (http://21stoleti.cz/blog/2005/05/06/obrovsti-orli-ovladali-oblohu/)
6. Alison Cloutier, Timothy B. Sackton, Phil Grayson, Scott V. Edwards & Allan J. Baker (2018). First nuclear genome assembly of an extinct moa species, the little bush moa (*Anomalopteryx didiformis*). *Biorxiv preprint.* doi: https://doi.org/10.1101/262816
7. https://www.theguardian.com/world/2020/jul/02/new-zealand-unveils-plans-to-tackle-trade-in-bones-of-extinct-moa-birds

Literatura

- Nicolas J. Rawlence, R. Paul Scofield, Matt S. McGlone and Michael Knapp (2019). History Repeats: Large Scale Synchronous Biological Turnover in Avifauna From the Plio-Pleistocene and Late Holocene of New Zealand (https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fevo.2019.00158/full). *Frontiers in Ecology and Evolution* **7**: 158. doi: https://doi.org/10.3389/fevo.2019.00158
- Alison Cloutier, Timothy B. Sackton, Phil Grayson, Scott V. Edwards & Allan J. Baker (2019). First nuclear genome assembly of an extinct moa species, the little bush moa (*Anomalopteryx didiformis*). (https://www.biorxiv.org/content/10.1101/262816v4) bioRxiv 262816. doi: https://doi.org/10.1101/262816

Související články

- Pštros

Externí odkazy

- Obrázky, zvuky či videa k tématu **dinornisové** ve Wikimedia Commons
- Článek o klonování ptáka moa (https://www.nzherald.co.nz/nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=12039710) (anglicky)
- Článek o vyhubení ptáků moa maorskou populací (https://www.atlasobscura.com/articles/what-is-biggest-bird) (anglicky)
- Článek o vývoji moa na webu *DinosaurusBlog* (https://dinosaurusblog.com/2010/02/09/834729-ptaci-ztloustli-po-vyhynuti-dinosauru/) (česky)

Citováno z „https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Moa&oldid=18780169“

Stránka byla naposledy editována 3. 7. 2020 v 09:22.

Text je dostupný pod licencí Creative Commons Uveďte autora – Zachovejte licenci, případně za dalších podmínek.
Podrobnosti naleznete na stránce Podmínky užití.